

LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. X-233 6 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projektas parengtas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 164, nuostatas dėl mokesčių sistemos struktūros tobulinimo ekonomikos augimui palankia kryptimi ir mokesčių bazės optimizavimo. Taip pat, papildomai užtikrinant Lietuvos mokesčių sistemos, kaip tokios, progresyvumą apmokestinant nekilnojamąjį turtą.

Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai parengti atsižvelgiant ir į Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutarimą Nr. KT24-N14/2015 „Dėl apmokestinimo nekilnojamojo turto mokesčiu“, pagal kurį 2011 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 straipsnio 6 dalies nuostata „Šio straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta neapmokestinamoji vertė taikoma visam šiame punkte nurodytos paskirties nekilnojamajam turtui, kuris nuosavybės teise priklauso šeimos nariams arba yra jų įsigijamas“ pripažinta prieštaraujančia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 38 straipsnio 1, 2 dalims, todėl negali būti taikoma.

Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai – papildomai užtikrinant Lietuvos mokesčių sistemos progresyvumą didinti fizinių asmenų nekomercinės paskirties nekilnojamojo turto apmokestinimą ir perkelti mokesčių našta ant ekonomikos augimui palankesnių mokesčių, taip pat, atlikus galiojančių nekilnojamojo turto mokesčio lengvatų peržiūrą, atsisakyti komercinio pobūdžio lengvatų, taikomų privatiems, su valstybe nekonkuruojantiems verslo subjektams, paliekant apsisprendimo dėl lengvatinio apmokestinimo teisę savivaldybėms.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė – Audronė Misiūnaitė, tel. 239 0291) Mokesčių teisės skyriaus (departamento vyresnioji patarėja, laikinai atliekanti skyriaus vedėjo funkcijas – Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) vyriausiasis specialistas Evaldas Putrimas (tel. 219 9476).

3. Dabartinis teisinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Pagal galiojančias įstatymo nuostatas, šiuo metu taikomas 0,5 proc. nekilnojamojo turto mokesčio tarifas fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančių ar jų įsigyjamų gyvenamosios, sodų, garažų, fermų, šiltnamių, ūkio, pagalbinio ūkio, mokslo, religinės, poilsio paskirties statinių (patalpų), žuvininkystės statinių ir inžinerinių statinių bendros mokesstinės vertės daliai, viršijančiai 220 000 eurų. Šeimoms, auginančioms tris ir daugiau vaikų (įvaikių) iki 18 metų, ir šeimoms, auginančioms neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų, taip pat vyresnį neįgalų vaiką (įvaikį), kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, neapmokestinamo nekilnojamojo turto vertė didinama 30 procentų, t. y. iki 286 000 eurų. 220 000 eurų (arba 286 000 eurų) neapmokestinamoji vertė nustatyta visam išvardintos paskirties nekilnojamajam turtui, kuris nuosavybės teise priklauso šeimos nariams arba yra jų įsigijamas. Šeimos nariais buvo laikomi sutuoktiniai, asmenys, vieni auginantys vaikus (įvaikius), ir su jais gyvenantys jų vaikai (įvaikiai) iki 18 metų, tačiau atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutarimą Nr. KT24-N14/2015 „Dėl apmokestinimo nekilnojamojo turto mokesčiu“, pastaroji nuostata dėl neapmokestinamosios vertės taikymo bendrai visai šeimai, apskaičiuojant nekilnojamojo turto mokestį nėra taikoma.

Pagal galiojančias įstatymo nuostatas, nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas

nekilnojamasis turtas, fizinio asmens naudojamas kulto apeigų reikmenų gamybai, taip pat fizinio arba juridinio asmens naudojamas laidojimo paslaugoms teikti.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma nustatyti fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančių ar jų įsigyjamų nekomercinės paskirties nekilnojamojo turto (gyvenamosios, sodų, garažų, fermų, šiltnamių, ūkio, pagalbinio ūkio, mokslo, religinės, poilsio paskirties statinių (patalpų), žuvininkystės statinių ir inžinerinių statinių) progresinį apmokestinimą nekilnojamojo turto mokesčiu:

- bendros nekilnojamojo turto vertės iki 220 tūkstančių eurų ir toliau neapmokestinti;
- esamą 0,5 procento tarifą taikyti bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 220 000 eurų dydį, tačiau neviršijančiai 300 000 eurų;
- 1 procento mokesčio tarifą taikyti bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 300 000 eurų dydį, tačiau neviršijančiai 500 000 eurų;
- 2 procentų mokesčio tarifą taikyti bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 500 000 eurų dydį.

Tokiu būdu būtų siekiama didinti mokesčių sistemos progresyvumą, kai didesnės vertės (arba daug nekilnojamojo turto vienetų turinčio fizinio asmens) nekilnojamasis turtas būtų apmokestinamas didesniu tarifu.

Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo nuostatos užtikrina 30 procentų didesnės neapmokestinamosios vertės taikymą tam tikroms grupėms priklausančiams asmenims, Įstatymo projektu siūloma procentinę išraišką pakeisti skaitine išraiška eurais pagal atitinkamus siūlomo progresyvaus apmokestinimo intervalus, t. y. nustatyti, kad asmenims, auginantiems tris ir daugiau vaikų (įvaikių) iki 18 metų, ir asmenims, auginantiems neįgalų vaiką (įvaikį) iki 18 metų, taip pat vyresnį neįgalų vaiką (įvaikį), kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, nuosavybės teise priklausančių ar jų įsigyjamų nekomercinės paskirties nekilnojamojo turto (gyvenamosios, sodų, garažų, fermų, šiltnamių, ūkio, pagalbinio ūkio, mokslo, religinės, poilsio paskirties statinių (patalpų), žuvininkystės statinių ir inžinerinių statinių) būtų taikoma 30 procentų didesni apmokestinimo intervalai:

- bendros nekilnojamojo turto vertės iki 286 tūkstančių eurų ir toliau neapmokestinti;
- esamą 0,5 procento tarifą taikyti bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 286 000 eurų dydį, tačiau neviršijančiai 390 000 eurų;
- 1 procento mokesčio tarifą taikyti bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 390 000 eurų dydį, tačiau neviršijančiai 650 000 eurų;
- 2 procentų mokesčio tarifą taikyti bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 650 000 eurų dydį.

Tokiu būdu būtų sudaromos palankesnės nekilnojamojo turto apmokestinimo sąlygos jautresnėms visuomenės grupėms.

Be to, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Įstatyme nustatyta neapmokestinamoji vertė būtų taikoma kiekvienam asmeniui atskirai, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo nutarimo Nr. KT24-N14/2015 „Dėl apmokestinimo nekilnojamojo turto mokesčiu“, nuostatas, pagal kurias 2011 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 7 straipsnio 6 dalies nuostata „Šio straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyta neapmokestinamoji vertė taikoma visam šiame punkte nurodytos paskirties nekilnojamajam turtui, kuris nuosavybės teise priklauso šeimos nariams arba yra jų įsigijamas“ pripažinta prieštaraujančia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 38 straipsnio 1, 2 dalims, todėl negali būti taikoma.

Įstatymo projektu taip pat siūloma panaikinti nekilnojamojo turto mokesčio lengvatą, taikomą nekilnojamajam turtui (arba jo daliai), fizinio asmens naudojamam kulto apeigų reikmenų gamybai,

taip pat fizinio ar juridinio asmens naudojamam laidojimo paslaugoms teikti, tokiu būdu paliekant apsisprendimo dėl lengvatinio apmokestinimo teisę savivaldybėms.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą ir panaikinus lengvatas nekilnojamajam turtui, fizinio asmens naudojamam kulto apeigų reikmenų gamybai, taip pat fizinio ar juridinio asmens naudojamam laidojimo paslaugoms teikti, tai galimai turėtų įtakos kulto apeigų reikmenų gamybą ir laidojimo paslaugas teikiančių asmenų kaštams ir atitinkamai tokių gaminių ir paslaugų kainai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamą Įstatymo projektą

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų keisti nereikės.

9. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Įstatymo projekto atitikimas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos nuostatomis bei Europos Sąjungos dokumentams.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Priėmus Įstatymo projektą, turės būti pakeisti poįstatyminiai teisės aktai, susiję su mokesčio deklaravimo tvarka (rengėjas – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos).

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas

Nustačius fizinių asmenų nekomercinės paskirties nekilnojamojo turto mokesčio progresinį apmokestinimą, valstybės biudžeto pajamos iš nekilnojamojo turto mokesčio padidėtų apie 1,6 mln. eurų per metus.

Dėl kitų Įstatymo projektu siūlomų nuostatų numatoma nežymi įtaka valstybės biudžeto pajamoms iš nekilnojamojo turto mokesčio.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostatas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 164, planuojami nekilnojamojo turto apmokestinimo pakeitimai 2017 m. birželio mėn. buvo pateikti visuomenės pastaboms ir pasiūlymams dėl jų. Gautos pastabos bei pasiūlymai buvo apsvarstyti ir įvertinti

rengiant Įstatymo projektą.

14. Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai

Mokestinė vertė, mokesčio tarifas, kulto apeigų reikmenų gamyba, laidojimo paslaugos, nekomercinė veikla, šeima.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.